

Taula d'entitats
del Tercer Sector Social
de Catalunya

QUADERNS D'INTERNACIONALITZACIÓ
DEL TERCER SECTOR CATALÀ

CLAUS PER IMPULSAR LA PARTICIPACIÓ DE LA TEVA ENTITAT A LA UNIÓ EUROPEA

ACTORS, PROCESSOS I AGENDES

SETEMBRE DEL 2022

Amb el suport de

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Acció Exterior
i Unió Europea**

AUTORIA DEL QUADERN

OFICINA INTERNACIONAL DE LA TAULA DEL TERCER SECTOR

L'Oficina Internacional impulsa l'agenda internacional de la Taula del Tercer Sector en coordinació amb les seves entitats federades. Identifica i participa en processos europeus i internacionals d'incidència rellevants per la defensa dels drets socials i dels interessos del tercer sector català. Impulsa el treball en xarxa amb altres entitats socials i actors institucionals rellevants d'Europa i d'arreu del món. Dóna a conèixer i elabora recursos d'enfortiment pel sector vinculats a la captació de fons i el foment de la innovació social.

Per més informació, contacta internacional@tercersector.cat

JAUME PUIGPINÓS
TÈCNIC RESPONSABLE

LAIA OROZCO
CONSULTORA EXTERNA

QUÈ TROBARÀS EN AQUESTA GUIA?

Et donem la benvinguda al primer "Quadern d'Internacionalització del Tercer Sector Català": una sèrie de recursos pràctics sobre internacionalització adreçats al tercer sector. Els quaderns pretenen **animar les entitats socials a desenvolupar una perspectiva europea i internacional** de la seva activitat. Per millorar l'eficàcia i l'eficiència d'aquestes accions, els quaderns també volen **incentivar la intercooperació** entre entitats, amb les federacions del sector a Catalunya i amb l'agenda internacional de la Taula del Tercer Sector.

Aquesta guia aporta coneixements concrets sobre **actors, processos i agendes europees vinculades a l'àmbit social** i al treball del tercer sector social:

1. Sobre el funcionament institucional de la Unió Europea (pàg. 4 - 7)
2. Sobre l'actualitat social i prioritats de l'agenda europea (pàg. 7 - 9)
3. Recursos pràctics per construir la teva estratègia (pàg. 10 - 13)

Els continguts d'aquesta guia s'han elaborat en seguiment de la **Missió del Tercer Sector Català a Brussel·les** organitzada per la Taula del Tercer Sector entre el 26 i el 27 de setembre del 2022. La Missió va mobilitzar representants d'una **vintena d'entitats federades de la Taula**, que van poder conèixer de primera mà la tasca de: la Comissió Europea, els i les europarlamentàries catalanes, el Comitè Econòmic i Social Europeu, el Comitè de les Regions, la Delegació del Govern davant de la Unió Europea i una dotzena de xarxes del tercer sector i l'economia social europea, entre altres actors.

La Taula agraeix el suport en aquest procés del **Departament d'Acció Exterior i Unió Europea** i la **Delegació del Govern davant de la Unió Europea**.

Van participar en la Missió del Tercer Sector Català a Brussel·les:

1. COM FUNCIONA LA UNIÓ EUROPEA?

Sistema institucional i mapa d'actors

El sistema institucional de la Unió Europea es caracteritza per una dualitat operativa: per una banda, la **divisió de poders entre les seves institucions**; per l'altra, l'èmfasi en la **col·laboració i complementarietat** d'aquestes.

Aquesta divisió representa essencialment els **diferents interessos dels actors** que hi participen. Un grup d'institucions encarnen les prioritats dels estats membres i d'altres, els de la ciutadania o el projecte europeu.

Qualsevol actor - polític, econòmic o social - **pot trobar la seva forma de participar en aquest sistema**, que també es caracteritza per la seva **voluntat d'obertura externa** com un element de millora del procés polític.

La Comissió Europea: Impuls del projecte i visió europea

La Comissió Europea és el **braç executiu políticament independent de la Unió**. Elabora les propostes de nova legislació europea, assegura que les lleis de la UE i les decisions del Parlament Europeu i del Consell de la UE s'apliquen correctament i gestiona el pressupost i els programes europeus.

La Comissió s'organitza en les **figures polítiques de la presidència i les seves comissàries**, amb un mandat de cinc anys. Aquestes determinen les prioritats polítiques i es responsabilitzen d'un àmbit específic de l'agenda.

La Comissió també disposa d'un **equip tècnic propi, articulat en Direccions Generals (DGs)**. Aquestes són responsables d'aportar continuïtat institucional, experiència i capacitat d'implementació a les polítiques europees.

DG rellevants pel sector: DG-EMPL (Ocupació, afers socials i inclusió), DG-Home (Migració) i DG-EAC (Educació, Joventut, Esport i Cultura).

La Missió del Tercer Sector Català a Brussel·les va incloure tres reunions amb les unitats de la DG-EMPL responsables de: l'Estratègia Europea de les Cures, la Garantia Infantil i la implementació territorial del Fons Social Europeu.

El Parlament Europeu: Democràcia i ciutadania

El Parlament Europeu encarna la **legitimitat democràtica de la Unió Europea**. És l'**òrgan colegislador**, compartint amb el Consell de la Unió Europea la potestat d'adoptar i modificar propostes legislatives i de decidir sobre el pressupost de la UE. També **supervisa el treball de la Comissió** i altres òrgans de la UE i coopera amb els parlaments nacionals dels països de la UE.

Les **comissions i els intergrups del Parlament reuneixen grups** d'eurodiputats per àmbits temàtics i desenvolupen un treball legislatiu més específic, al debatre el contingut de propostes de llei i recollir perspectives externes.

Comissions rellevants pel tercer sector: Treball i Assumptes Socials; Medi Ambient i Salut Pública; Cultura i Educació; Indústria Recerca i Tecnologia

La Missió del Tercer Sector Català a Brussel·les va incloure cinc reunions amb eurodiputats i eurodiputades catalanes participant en les agendes sobre salut i discapacitats, joventut, desigualtats econòmiques, l'impacte social de la doble transició i la participació de la societat civil. Agraïm la disponibilitat de les següents eurodiputades i eurodiputats: Dolors Montserrat, Diana Riba, Ernest Urtasun, Javi López i Toni Comin.

El Consell Europeu: Lideratge dels estats membres

Òrgan de participació directa dels estats membres, **defineix l'orientació política general i les prioritats de la Unió**. Reuneix els caps d'estat i de govern dels 27 estats membres de la Unió i també disposa d'un president/a. Celebra reunions periòdiques durant l'any i planteja conclusions que impacten decisivament l'activitat legislativa i les polítiques europees.

El Consell de la Unió Europea: Dualitat legislativa

El Consell de la Unió Europea reuneix els **ministres dels estats membres responsables d'àmbits temàtics**. Vinculant-se amb el Consell Europeu, discuteix, modifica i adopta lleis en complementarietat del Parlament Europeu. A part de les reunions periòdiques dels i les ministres, el Consell també disposa de **mecanismes de coordinació permanents com el COREPER**.

Comitè Econòmic i Social Europeu: Seu del diàleg social

El Comitè Econòmic i Social Europeu (CESE) és l'òrgan consultiu de la UE en matèria de política social, **representant la veu de la societat civil organitzada**. El Comitè compta amb diversos grups de treball que inclouen representants empresarials, sindicals i del tercer sector i l'economia social.

Comitè de les Regions: Perspectiva territorial europea

El Comitè de les Regions (CDR) és l'òrgan consultiu de la UE en l'àmbit territorial. **Representa els interessos dels governs regionals**. També té comitès especialitzats com ara el Comitè SEDEC sobre polítiques socials, ocupació i cultura. El CDR compta també amb espais de processos de consulta oberta que es generen amb la societat civil mitjançant "Hearings".

La Missió del Tercer Sector Català a Brussel·les va permetre conèixer de primera mà la tasca del CESE i el CdR. Les seves recomanacions sovint afavoreixen els interessos de les entitats socials en qüestions de rellevància a Catalunya i poden guiar una millor implementació de les polítiques.

Exercir influència: Una miriada d'actors són a Brussel·les

Fins ara hem descrit els principals actors del sistema institucional de la Unió Europea. Tanmateix, seria impossible entendre el funcionament de la UE sense **tenir en compte la gran diversitat d'actors que exerceixen influència** o es tenen en compte a l'hora de definir les polítiques europees. Més enllà dels mateixos estats membres, que exerceixen la seva influència a través del Consell Europeu i el de la UE, entre els actors clau en la governança europea hi trobem:

- **Governos regionals i locals:** Les regions i municipis són particularment actius a l'hora de definir les prioritats europees i la implementació del pressupost. **L'Oficina a Brussel·les de la Diputació de Barcelona** suposa una experiència de representació quasi única, que permet captar nombroses oportunitats de finançament i enfortir els municipis.
- **Grups de pressió:** Concepte-amalgama de tots els actors no estatals que influeixen la política europea, des de les entitats del tercer sector fins

als sindicats, representants d'empreses, de la recerca... Aquests actors s'agrupen generalment en xarxes sectorials i temàtiques.

- **Laboratoris d'idees:** Institucions clau per aportar expertesa tècnica, reflexió sistèmica i continguts als debats polítics europeus.
- **Actors externs:** Des de representants d'estats de fora de la UE fins a grans multinacionals o defensores dels drets humans, la UE és un espai de referència on incidir-hi per la seva rellevància global.

2. CAP ON VA L'AGENDA EUROPEA?

Processos, prioritats i temes clau en l'àmbit social

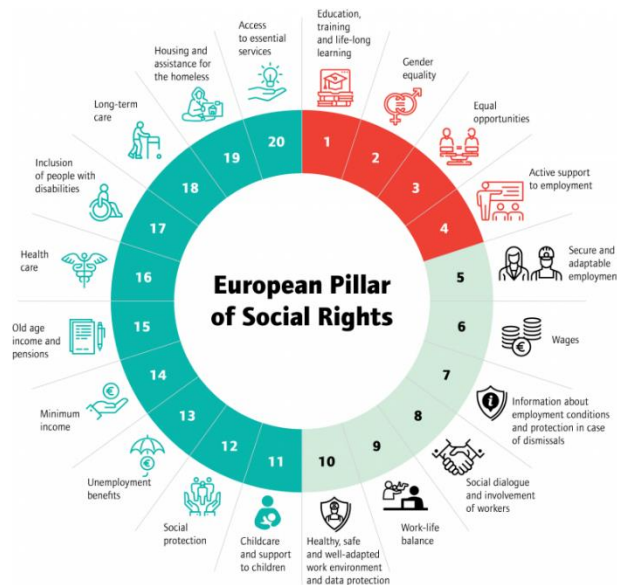
Més enllà de les prioritats i programes permanents, l'agenda política de la Unió Europea es vincula a un període polític de cinc anys.

L'elecció democràtica del Parlament Europeu i de la Comissió Europea per part dels Estats defineix un pla de treball amb una agenda pròpia per aquest període (actualment, del 2019 al 2024), complementari al del pressupost europeu de 6 anys (del 2021 al 2027). Qualsevol estratègia d'incidència o captació de fons europea ha de tenir en compte aquest cicle i el moment més adequat per exercir influència o aprofitar oportunitats de finançament.

La UE disposa de dos grans marcs de referència política en l'àmbit social:

El Pilar Europeu de Drets Socials

Full de ruta adoptat l'any 2017 que estableix el marc de referència per l'agenda social europea en el llarg termini. El Pilar estableix 20 principis que han de tenir en compte el conjunt de les institucions europees, els estats membres i actors rellevants en matèria d'acció social. Des del 2021, el Pilar també disposa d'un Pla d'Acció amb objectius al 2030. L'any 2022, la Comissió Europea ha establert un Fòrum anual sobre Treball i Drets Socials per donar continuïtat al Pla en diàleg amb tots els actors rellevants.

La Doble Transició ecològica i digital

Emblema de l'actual Comissió Europea, fa referència a l'**agenda climàtica i digital**. Per una banda, la UE disposa d'un **Pacte Verd Europeu** que busca assolir la neutralitat climàtica l'any 2050; de l'altra la UE desplega una estratègia d'**Europa Digital** que pretén consolidar la sobirania digital del continent, aprofitar les oportunitats de la digitalització i promoure els drets de la ciutadania en el nou entorn digital. Actualment, **el component social d'aquest doble procés és especialment rellevant** i es troba en el centre dels debats polítics i d'implementació del pressupost, sovint vinculat a l'economia social.

Per donar suport a aquesta visió, la UE estableix iniciatives més específiques:

- L'**Agenda Europea de les Competències** es vincula molt estretament en aquesta transició, buscant assegurar la inclusió laboral dels col·lectius en major risc de vulnerabilitat. El programa dona suport a les empreses, estableix mesures de protecció social i genera programes de capacitació directa per enfortir la resiliència de les persones al mercat laboral.
- El **Pla d'Acció de l'Economia Social** configura una estratègia europea de suport a l'economia social. Proposa un marc i conceptualització europea del sector, mesures de suport europeu, nacional i regional i mecanismes de finançament per ampliar el seu impacte econòmic i social.

La Missió del Tercer Sector Català a Brussel·les va organitzar una sessió informativa sobre el Pla d'Acció per l'Economia Social a la Delegació del Govern davant de la UE. La reunió va comptar amb dues direccions generals de la Comissió Europea (DG-GROW i DG-EMPL) i dues xarxes de l'economia social europees de referència: la Social Economy Europe i la Diesis Network.

- L'**Estratègia Europea de Cures** busca reforçar la qualitat dels serveis assistencials, afavorir la innovació social en el sector en línia amb l'atenció integrada i centrada en la persona i promoure millors condicions professionals per les professionals del sector de les cures.

EUROPEAN CARE STRATEGY: FOR CARERS AND CARE RECEIVERS

- La **Unió Europea de la Salut** reforçarà la coordinació sanitària en temes de salut, afavorint la millora i resiliència del sistema de salut davant futures crisis. També estableix un marc de referència per estratègies més específiques en malalties cròniques i nous reptes de salut pública.

Igualment existeixen **iniciatives europees en altres àmbits clau** (Igualtat de Gènere, el Racisme, les Drogodependències o l'Habitatge assequible) o bé **centrades en col·lectius especialment rellevants** pel tercer sector:

- En el marc de l'Estratègia Europea contra el Racisme, es desenvolupa un marc estratègic del **poble gitano**, que proposa un enfocament integral al voltant de la igualtat i no discriminació; la inclusió social i econòmica; i la participació en la vida política, social i cultural.
- L'**Estratègia Europea pels Drets de les Persones amb Discapacitats** pretén avançar cap a la igualtat de totes les persones amb discapacitats a Europa, incloent-hi discapacitats físiques, intel·lectuals o sensorials.
- L'**Estratègia pel col·lectiu LGTBIQ** estableix mesures per intensificar l'acció cap a la igualtat de la diversitat, transversalitzar la diversitat sexual i de gènere i protegir els drets del col·lectiu. Pretén coordinar els esforços dels estats i combatre eficaçment la discriminació pel 2025.
- La UE disposa d'una **Estratègia Europea sobre Joventut** i una sobre els **Drets de la Infància**. Totes incideixen en aspectes com la participació, el reforç del compromís social i cívic, la inclusió socioeconòmica, la lluita contra la violència o l'abordatge dels impactes de la digitalització.

La majoria d'aquestes iniciatives acostumen a venir acompanyades de **programes de finançament**, que busquen implementar les prioritats polítiques de la Unió a través de la participació activa de tots els actors: des dels mateixos estats fins als municipis, les universitats o les entitats del tercer sector.

Els fons europeus són un gran recurs per potenciar aliances estratègiques, realitzar accions amb impacte multiplicador i fomentar la innovació social.

Donat l'esforç que suposa per les entitats, es recomana que els projectes presentats es vinculin a l'agenda estratègica i de treball concret de l'entitat. Els projectes europeus requereixen treballar des d'un punt de vista transversal, involucrant les diferents àrees de l'organització i alhora compartir una estratègia comuna sobre l'impacte del projecte en l'entitat.

Per saber més sobre fons europeus i tercer sector – com plantejar l'estratègia de la teva entitat, quines convocatòries són especialment rellevants pel sector o quines oportunitats hi ha obertes en cada moment - t'invitem a consultar la següent pàgina web: "fonseuropeus.tercersector.cat"

3. COM DEFINIR LA TEVA ESTRATÈGIA?

Eines, espais i recursos per arribar a Europa

La Unió Europea ja representa l'espai de referència per donar resposta als grans reptes del continent: socials i demogràfics, polítics i econòmics, ecològics i tecnològics... L'acció legislativa i política que es desprèn de la governança europea **té profunds impactes en els territoris i sovint ofereix oportunitats diferencials pels actors que hi operen**, incloses les entitats del tercer sector. Incorporar una mirada europea es torna doncs en un factor cada cop més rellevant per les entitats del tercer sector... però **com fer-ho?**

Primeres passes: Definir una estratègia

La construcció del **pla de participació europea** de la teva entitat suposa un procés estratègic, que involucra diferents àrees de l'organització i tenir mirada llarga. **Pots fer servir aquesta Taula per dur a terme un primer procés intern:**

Primer nivell – La dimensió interna	
Definir els reptes – Quines problemàtiques afronta l'entitat? Són en clau dels serveis que presta o a escala d'organització? Com es vinculen a reptes emergents o estructurals? Per què sobrepassen la perspectiva local o catalana?	Identificar les oportunitats – Quins resultats potencials pot tenir una estratègia europea? Quin valor diferencial pot aportar el treball de l'entitat a Europa (experiència, arrelament)? Quina narrativa utilitzarem per impulsar aquesta aposta en clau interna i externa?
Impactes esperats – Quins resultats espera obtenir la teva entitat de l'estratègia europea? De quina forma aquests resultats es vinculen i poden enfortir l'agenda i el treball orgànic o el dia a dia de l'entitat?	Recursos i coordinació – De quins recursos es disposa per implementar l'estratègia? Què podem fer amb recursos escassos i com podríem aprofitar la captació de nous recursos? Qui serà el responsable d'aquesta agenda? Com plantejar la coordinació i participació interna?
Priorització – Quin tipus d'estratègia plantejar: d'incidència, d'enfortiment o de treball en xarxa? Com vincular aquests eixos per tenir més impacte?	

Segon nivell – La dimensió externa

<p>Objectius – Quins objectius estratègics i operatius es fixa l'entitat en clau d'incidència, d'enfortiment o de treball en xarxa? Com es vinculen al pla de treball ja existent de l'entitat?</p>	<p>Recursos de suport – Com conèixer més a fons l'entorn europeu on l'entitat vol participar? Quin és l'estat de l'art de la qüestió en l'àmbit europeu? Quines oportunitats existeixen per enfortir la implementació de l'estratègia?</p>
<p>Actors que es vol impactar – Quins actors institucionals són els objectius de l'estratègia? Són objectius d'incidència o el que es vol és generar visibilitat, reconeixement, aliances...</p>	<p>Actors que cal involucrar – Quins actors poden ajudar l'entitat a implementar aquesta estratègia? Com vincular aquesta estratègia a les federacions del sector a Catalunya en les quals participo? Com vincular aquesta estratègia a altres actors de la quàdruple hèlix (universitats, governs locals...)</p>
<p>Planificació – Quines accions es preveuen per impulsar l'estratègia i com es vinculen, contribueixen o es coordinen amb espais d'internacionalització ja existents a Catalunya (federacions del sector, Taula del Tercer Sector)?</p>	

El marc Europeu i les seves institucions ofereixen de **nombroses oportunitats i espais d'incidència per part d'entitats del tercer sector**. Durant tota la guia, hem observat com les institucions i els processos europeus es nodreixen constantment de la capacitat dels actors territorials d'aportar expertesa i criteri, així com de fer propostes de millora en la política i la pràctica social.

Tres consells pràctics per plantejar la teva estratègia europea:

- **Treballar en xarxa en clau catalana** - vinculant les teves accions als espais de suport al sector ja existents (federacions del tercer sector) i als actors de la quàdruple hèlix (Govern i sector públic, universitats i recerca, altres entitats de la societat civil i empresa) – **i europea** – identificant sobretot xarxes sectorials europees que et resultin d'interès i/o entitats similars a la teva, però que operen en altres territoris.
- **Tenir clar i creure en el valor de la teva feina**: El teu coneixement de la realitat territorial, dels reptes als quals fan front els col·lectius i la teva capacitat de donar-hi resposta directa és un actiu essencial a ulls de la

Unió Europea. Identifica activitats que desenvolupa la teva entitat que pensis poden constituir una bona pràctica i projecta-les en els temes de l'agenda social europea, pensant com contribueixen a abordar-los.

- **Comunicar de forma constructiva i convincent:** Aquesta comunicació té una lògica interna (en català) i externa (en anglès). Prepara documents que expliquin de forma senzilla la teva entitat i el treball que duu a terme per poder-los compartir fàcilment amb potencials socis. En relacionar-te amb actors polítics i d'alt nivell, procura ser constructiu/va, anar al gra i plantejar des del primer moment com la teva tasca és indispensable (amb humilitat) per territorialitzar els objectius de la UE. Això et permetrà guanyar reputació i credibilitat.

Treballar en xarxa: Actors de suport a Catalunya

És l'hora de tenir en compte el **mapa d'actors a Catalunya en l'àmbit del tercer sector per plantejar la teva estratègia** europea. En primer lloc, cal tenir en compte **la teva participació en les federacions del tercer sector social** a Catalunya. Per aconseguir majors impactes, cal coordinar les teves iniciatives en aquest nivell i amb altres entitats, especialment en àmbits crítics com la incidència política o la participació en xarxes sectorials en l'àmbit europeu.

La **Comissió d'Internacional de la Taula del Tercer Sector** ofereix un espai de referència per la coordinació del tercer sector en l'àmbit de la incidència europea. La Comissió agrupa representants de les entitats federades de la Taula. La Taula també disposa d'una Oficina Internacional que canalitza les demandes de les entitats i ofereix acompanyament i assessorament a les entitats interessades a desenvolupar una estratègia europea.

Contacta amb l'Oficina Internacional a internacional@tercersector.cat

La **Delegació del Govern davant de la UE (DGUE)** duu a terme seguiment de processos legislatius i polítics de les institucions europees. Pot oferir serveis d'acompanyament a les entitats interessades. El seu equip tècnic - expert en àmbits com la inclusió social, l'educació, la salut o les discapacitats - treballa sovint amb representants econòmics i socials catalans per recollir i representar les seves demandes davant les institucions europees.

Contacta amb la DGUE a eu@gencat.cat

L'**Agència Catalana per a la Competitivitat de l'Empresa - ACCIÓ** disposa d'una representació a Brussel·les que, acompanyada amb els seus serveis d'assessorament a les empreses i el tercer sector a Catalunya, dona suport aquelles entitats que s'iniciïn en el món de la captació de fons europeus.

Fes clic aquí per conèixer els serveis de suport a l'economia social d'ACCIÓ

La Unió Europea disposa de dues representacions permanents a Barcelona: l'[Oficina del Parlament Europeu](#) i la [Representació de la Comissió Europea a Barcelona](#). Totes acosten la tasca de la UE a Catalunya, en duen a terme la representació institucional permanent i ofereixen un primer nivell de contacte entre la ciutadania, els actors locals i les institucions europees.

[Fes clic aquí per conèixer l'Oficina del Parlament i aquí per la Comissió](#)

El [Consell Català del Moviment Europeu](#) és l'òrgan principal de promoció de l'europeisme a Catalunya. Agrupa nombroses entitats compromeses amb els valors europeus i el desenvolupament de l'ideal europeu.

[Fes clic aquí per conèixer el Consell Català del Moviment Europeu](#)

Treballar en xarxa: Xarxes sectorials a la Unió Europea

Les federacions del tercer sector català participen sovint en organitzacions del tercer sector i l'economia social europees. A continuació se'n llisten aquelles que van participar en la trobada del tercer sector català i europeu a Brussel·les.

- [Social Economy Europe](#): Plataforma d'incidència de l'economia social.
- [DIESIS Network](#): Xarxa d'organitzacions de l'economia social centrada en oferir oportunitats d'enfortiment i consorci per la captació de fons.
- [Center for European Volunteering \(CEV\)](#): Voluntariat social
- [European Social Network \(ESN\)](#): Promou la innovació pública social
- [Eurochild](#): Organitzacions especialitzades en el treball amb infància
- [European Anti-Poverty Network \(EAPN\)](#): Xarxa local, regional i nacional d'institucions europees que treballen contra la pobresa
- [European Social Platform](#): Xarxes per a l'acció social a Europa
- [European Social Action Network \(ESAN\)](#): Organitzacions d'acció social
- [FEANTSA](#): Organitzacions que treballen amb persones sense llar
- [EUCLID Network](#): Xarxa europea d'empreses i emprenedoria social
- [ENSIE](#): Xarxa Europea d'empreses d'inserció social
- [European Food Banks Federation](#): Bancs dels aliments a Europa